

وجوه نهادگرایانه اندیشه و عمل آیت‌الله بهشتی

شریف لکزایی

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

چکیده

نظریه نهادی نظریه شناخته‌شده‌ای در مطالعات اندیشه سیاسی در ایران نیست. بر این قیاس، تبیین اندیشه و عمل یک اندیشمند بر اساس آن نیز مسبوق به سابقه نیست. مقاله حاضر با فرض چنین وضعیتی به تبیین و بررسی وجوه نهادگرایانه اندیشه و عمل آیت‌الله سید محمد حسینی بهشتی می‌پردازد. در واقع پاسخ به پرسش اصلی مقاله به ابعاد و وجوه نهادگرایانه اندیشه و عمل آیت‌الله بهشتی اشاره دارد. بدین منظور مقاله در چهار بخش سامان یافته است. در بخش نخست به منظور ورود به بحث، نگاهی مختصر به نظریه نهادی دارد. آنگاه در بخش دوم به تبیین نگاه و روش تربیتی شهید بهشتی می‌پردازد و بر این نکته تأکید می‌شود که وقتی می‌توان از نهادی‌شدن ارزش‌ها در یک جامعه سخن گفت که انسان برای این منظور تربیت شده و پرورش بیابد و ارزش‌های موردنظر در وجود وی نهادینه شود. در بخش سوم در بحثی با عنوان تأسیس نهاد به مصادیقی از فعالیت‌های اجتماعی دکتر بهشتی به‌ویژه نهادهایی که ایشان مبادرت به تأسیس آن‌ها کرد می‌پردازد. در واپسین بخش مقاله نگاهی مختصر به اندیشه نهادی آیت‌الله بهشتی پرداخته می‌شود و بر این دیدگاه تأکید می‌گردد که نهادی‌شدن دغدغه بهشتی بوده و او با توجه به نظریه نهادی بر آن بوده است که برخی از مشکلات جامعه ایرانی را بدان وسیله و از طریق نهایی‌شدن آن‌ها حل و فصل نماید.

واژگان کلیدی: سید محمد حسینی بهشتی، نظریه نهادی، آزادی، تربیت، نهاد.